

vivókra érzékeny károk hárulának, Belgrádban izgalmat kelt Magyarország ellen. A szerb kormány budapesti konzuli hivatalától részletes távirati jelentést kért, hogy megtehesse az esetleg továbbra szükséges lépéseket. Itt, valamint Zimonyban az érdekelt körök bosszankodnak az újonnan szigorított utlevél-szabályok miatt, melyekkel a belgrádi és zimonyi helyi forgalmat megbénítják. A jövő vasárnapra Zimonyba egybehívandó helyi kereskedő és vendéglős értekezlettől az utlevélkényszer enyhítését várják.

ORSZAGGYÜLES.

A képviselőház ülése.

Budapest, augusztus 4.

Eppen csak hogy tanácskozásképes a t. Ház; negyvennél azonban többen már nemigen vannak. Ilyen nagy részvétlenség közepette kezdődik meg az ülés.

Az igazságügyi tárcsa.

Nyomban rátérnek az igazságügyi költségvetésre, amelyben elsőnek Nessi Pál beszél. Nessi azon kezdi, hogy nálunk az igazság vajmi gyenge lábon áll. Ha akad olyan naiv ember, aki jogáért indul, aligha akad nyomra. Ennek egyik fő oka ott van, hogy a bírák túl vannak terhelve és nem szentelhetik magukat teljesen a nagy feladatuknak. Konkrét eseteket hoz fel, a melyekből kiviláglik, hogy a bíró inkább rubrikákat kitöltő gép, mint igazságosztó bíró. Adatokat sorol fel arról is, milyen gyatra a bírák helyzete; már igazán itt lenne az ideje, hogy segítsenek rajtuk. Ezután arról beszél, milyen hiányai vannak a büntetőtörvénykönyvnek és a büntető perrendtartásnak. Különösen a vádtanács intézményeinél van sok kívánivaló.

Kéri a minisztert, hogy amennyiben lehetséges, a saját hatáskörében szanálja a bajokat. Kifogásolja azt is, hogyha a rendőrség valakit letartóztat, a lapok hasábos tudósításokat irnak erről; másnap pedig az ügyészség szabadon bocsátja az illetőt, mert nem lehetett elene semmit sem megállapítani. De már ekkor az áldozat erkölcsileg és anyagilag is tönkrevan téve.

Ilyen visszaéléseket nem szabad tűrni. Megvédelmezi az esküdtiszeket Bizony Akossal szemben.

Artim Mihály: Az igazságszolgáltatásnak azokat a szabályait ismerteti, amelyek nagyon terhesek a népre. Reformokat ajánl, melyekkel az igazság sértése nélkül is sokban lehetne könnyíteni a bajokon. Szól az uszoratörvényről, a zálogházakról, az ingatlan bekebelezésekről, de főképpen az uszorasokról. Ezt az átkozott fajtát — mondta — irmagostól ki kellene pusztítani. A végrehajtási törvény teljesen nélküli a humanizmust. Eseteket mond a felsővidékről, ahol a szegény népet még az ág is huzza. A költségvetés nem fogadja el.

Elnök a vitát bezárja.

Rohonyi Gyula előadja Nessi Pállal szemben kijelenti, hogy jogosan fejezi ki az igazságszolgáltatás menete fölött a megelégedését. Az igazságügyminisztérium az adminisztráció terén óriási haladást mutat fel. O nem a miniszter, de a pénzügyi bizottság előadója kritikát is gyakorol, hiszen felhívta a miniszter figyelmét a kuriai hátralékok dolgára is. A beadott határozati javaslatokat elvetendőknék tartja.

Bizony Akos a polgári törvénykönyv elkészülését sürgeti, de hiszen ezt óhajtuk mindnyájan szívvel. De gondolják meg, hogy ez a polgári törvénykönyv ezer paragrafusnál több részből áll s óriás, nehézségekkel jár. Eddig 101 konferenciát tartottak s még csak a felét sem intézték el az anyagnak.

Plósz beszéde.

Plósz Sándor: Legnyomatékosabb Sebess Dénes vádja, aki azt vetette a szemére, hogy normább budgettel jött a Ház elé. Körülbelül azt mondotta ezzel, hogy semmi haladást nem mutathat fel, de törekvése sincs erre. Nehéz a helyzete, de azért felhozza, hogy a képviselőház előtt fekszik a polgári perrendtartás tervezete, melyre 40 év óta hiába várnak. Azt mondja az ellenzék, azért nem tárgyalják, mert nincs idő erre, Tisza nem engedi. (Nagy zaj.) Kérem, ez idén tavasszal is lett volna idő erre bőven, A mint a parlamenti viszonyok ezt engedik. rögtön elő is veszi. A 30. § hoz igenis ragasz-

kodik. Ebben a kérdésben Neumann Armin nem adott be külön véleményt. De hiszen ezt a kérdést annak idején a Ház majd megvitathatja. Folyik a munkálat a perrendtartás életbeléptetési javaslata felett is, amit a javaslat parlamenti tárgyalása előtt be fog nyújtani.

A polgári törvénykönyvél fontos körülmény, hogy ez kellő alapossgal vitattassék meg, hiszen ez talán évszázadokra rendezni magánjogi viszonyainkat. Mihelyt a perrendtartási javaslat törvénybe lép minden gondjával azon lesz, hogy kidolgozza a polgári törvénykönyv anyagát. Hiszi, hogy az, a ki a miniszteri székből be fogja nyújtani, már nagyjában készem kapja tőle a munkát. (Mozgás.)

A végrehajtásoknál az ügyvédi kényszert korlátozni fogja. (Helyeslés.) A telekkönyvek reformjára nagy gondja lesz, hiszen visszadolog, hogy Magyarországon ebben a par excellence földművelő államban, a föld viszonyait osztrák törvény és osztrák rendelet szabályozza. O már három idevonatkozó javaslatot készített. De ezeknek a polgári törvénykönyvvel összhangzásban kell lenniük, tehát a bizottság ezeket a panaszokat előbb le fogja tárgyalni, hogy a telekkönyv jogi viszonyai minél előbb rendeztessenek. A betétszerkesztés kérdésének megoldása szintén rövid idő kérdése.

Büntetőjogi kérdések.

A büntetőtörvény novellája már régen folyik. Már évekkal ezelőtt adtak be javaslatot s azóta nem szünetel a munka. Nemrégiben megbizott egy szakférfit, hogy a meglevő javaslatokból tervezetet készítsen, melyben föltételek elitélés, a fiatakorak büntetése és más fontos elvi kérdések is elintéztetnek. Eddig a fiatal korak büntetése javítóintézetekben került ki. Ezt a miniszter a mi viszonyainkra nem találja megfelelőnek, hiszen a javítóintézeteink száma fiatalok bűnsökhöz képest aránytalanul csekély. O a javítóintézetek fejlesztésére

felkerestelek. Hogy, mint érzed magad öregem? Hallom, hogy nőstisz?!

— Ugy? Már ezt is tudod? Jó. Legalább te leszel a tanum. Nem kell senkit se felkérnem a követségtől.

— Ezer örömmel Szerencsés ficzkó vagy. Bizony kevés piktornak akad olyan szerencséje, mint a te canadai milliomas özvegyed. Aztán hallom, hogy Mrs Conway-Dixon amugy is valami remeke a teremőnek?!

— Nagyon szép asszony s alig öthónapi házasság után már is özvegy lett. Vagyona megment a gondoktól, majd dolgozhatom.

Lowery is pipára gyújtott. Nézte Noel vázlatait s egy Rotticelli-másolat előtt hirtelen valami emlék fogja el és oda szól Winterbothamnak:

— Hát a te kis Madonnáddal mi lett? Jönnek-e még a levelek Bourne-Endből? Hova lett az a szép képed, melyben őt festetted meg, mint liliumok között a szent szűzet? Ugy-e, harmadéve volt a Salonban? Akkor a világot sem akartál megválni tőle. Hol van most?

— Eladtam az elmúlt héten, — felelte nagy pauza után Noel.

— Es az amerikai özvegy vette meg, — jelentette profétikusan John.

Noel a fejével intett igent.

— En mindig azt hittem, hogy szerelmes voltál a te Madonnádba s majd hitvesed is leszen.

— Igen. Jegyesek voltunk, de szerelmemtől elvont a művészet.

— Ördögöt! — vágott közbe John. — Elvont az amerikai özvegy szép szeme párja meg a sok csengő aranyal

— Ne vádolj! Nem úgy van. O szegény. Mi lett volna belőlem s művészetemből. Modell, festék, vászon, ráma: ez mind pénzbe került. Most majd módomban lesz alkotni. Látod, művészetemért feláldoztam szerelmemet... A régi dicsőséges idők, a pápák és kardinálisok ideje elmúlt... Nincsenek többé maecenasok, akik kézen fogva a művészt azt mondják: Gyere vonalak mestere, színek művésze, gyere gyönyörűséges álmok álmódója, — ne kinozd magad a megélhetés gondjaival, — gyere, dolgozz, fess, fess meg álmaidat és mi majd tartunk, skofiumban, bársonyba járattunk. — Nem úgy van most, Nézd, itt vannak felhalmozva lejjebb dolgaim. Nem veszik, Ehen meg nem halhatok...

Aztán alig pár hétre az angol lapok első hasábján, az esküvők híre között ez a pár sor állott:

»Noel Harry Winterbotham glasgowi születésű festőművész Florenzben nőül vette Conway Dixon özvegyét Torontóból, Canadából, a ki született Miss Rath Benson San-Franciscoból. A tanuk voltak John Lowery és Michael Rosetti.«

O vasta Burne-Endben a szép kis szőke Phylis Davy is... Aztán zokogva borult fehér fűzőnyös ágyacskájára...

Megint vagy öt esztendő múlt el. Loweryt a Studio révén ünnepele az egész világ. Stuart Mária királyságának legszép férfiát, a fiatal Graham marquist festette az ősi kastélyban.

Egy este — szép októberi est volt, — a nagy faszorba indult. Ott egy ismerős alak jött vele szembe.

— Halló Noel!

— Halló John!

Winterbotham volt. De megtörve, megöregedve, hosszú fekete hajában ezüst szálak csillogtak.

— No azt se hittem volna, hogy veled itt találkozom, — mondá vidáman Lowery, igaz örömmel rázva meg Noel kezét.

— Igazán ez meglepetés!

— Nekem is, hisz azt hittem, hogy New-Yorkban élsz.

— Már rég elhagytam Amerikát.

— Es hogy van a feleséged?

— Nem tudom. Harmadéve hogy elváltunk.

Perczekig szólanul haladtak egymás mellett, botjaikkal fel-felhajitva egy letört, sárga leveles ágacskát...

— Es hogy megy a piktura?

— Csak úgy lassan. Hát te mit csinálasz!

— Most a hercegi párt és a marquist festem.

Megrendelés. Ezeröttszáz font darabja. De most már korán esteledik s ilyenkor sötálok. Most a fehér asszonyt lesem.

— A fehér asszonyt? Hát az ki?

— A falu népe beszéli, hogy minden este megjelenik itt egy légiés teremtmény, valami kísértetféle. Azt mondják, hogy mindig fehér ruhát visel és hogy valami csodaszép. Senki sem ösmeri, nemrég költözött ide öreg nénjével, ott lakik abban a kis repkénynyel befutott cottageban. Lesztük meg.

— All right!

Mindinkább sötétedett. Meleg, szürke tónusba olvadt bele a táj körvonala s a két művész soká, szóltalanul bámult bele a semmiségbe

nagy szívt helyez, de gondoskodni akar a fiatalok büntetéseik büntetéséről az által is hogy számukra külön fogházat emel.

As esküdtsekek ellőrlésére vagy korlátozására nem is gondol. (Nagy helyeslés.) Az a véleménye, hogy hatáskörét a közönséges büntetteknél is kiterjessze. (Eljen.) A jogorvoslati rendszert azonban javítani kell. A Kuria reszenciáinak ebben a rendszerben is egyik okát kell keresni.

A semmisségi panaszokról azt hitték, hogy két tanács könnyedén elintézi azokat, pedig öt tanács sem végzett azokkal. Ugy akarja a semmisségi panaszok dolgát reformálni, hogy a járásbírói ügyekben érkezett semmisségi panaszokat a tábla intézze. A Kuria munkáját belterjessebbé akarja tenni azzal, hogy némely ügyben hivatalból kell eljárnia.

As ügyvédi, bírósági kérdések.

As ügyvédi rendtartás dolgában az ellenzékől egy életrevaló tanácsot nem kapott. (Mozgás.)

A bifurkációnak semmi értelme nincs. Az ügyvédek nagy száma a legnagyobb baj. Az ügyvédi és bírói vizsga egységesítése munkában van s az őszszel be fogja nyújtani. Ennek meg lesz az a hatása, hogy megnehezíti a joggyakorlatot azzal, hogy mindenkinek kell egy évet a bíróságnál díjmentesen szolgálni és az ügyvédi vizsgálat után két évi utógyakorlat lesz. Az ügyvédi nyugdíjnak nem volt nagy barátja. De végre is annyira sürgették, hogy kénytelen volt kezébe venni a dolgot. A kérdés most tárgyalás alatt áll s az ügyvédi kamarák nyilatkozatai után állást foglal.

Az életbeléptetési törvény a vándorbírók intézményét is kreálja. Persze, ez azért nem azt jelenti, hogy egészen a házhoz szállítják az igazságszolgáltatást. Hanem a járásukat beosztják szakaszokra s azokban bizonyos időközönként megjelenik a bíró.

Felhozták a bírák nagy számát. Ezzel szemben hivatkozik statisztikai adatokra, melyek szerint minden nyugati államban több a bírák száma, mint nálunk, ahol pedig ezekre több a szükség.

A száraz levelek könnyű lépteik alatt megzörrentek. Előinté azt hitték, képzelődés az egész. Ott állott előtűnk a fehér asszony. E őmása a Salon liliosom asszonyának . . .

— Phylis! Phylis — Mindenségem! Angyalom!

A fehér asszony finom mozdulattal fonta karjait Noel vállain át. Sáppadt arcán semmi, de semmi kifejezés . . . Se öröm, se bánat, se gyönyör, se fájdalom . . .

— Noel! Én édes Noelem! Tudtam, hogy nagy, emlegedett ember léssz, eljősz értem, a te kis felségedért. A te Madonnáért! Most pedig jöttél hogy sétáljunk együtt a tőgyek alatt . . . Azért jöttem ide vissza, mert tudtam, hogy idejősz értem, ahol elváltunk.

Sáppadt arcának színtelensége szinte világitott. Szemeinek tüze fátyolozott, hangja elehalt, mint a távoli haragszó. Kézen fogta Noelt, aki mintegy hipnotizálva követte . . . Lowery mögöttük ballagott és látta, érezte a nagy tragédiát.

Egy megölt lélek találkozott a gyilkosával. Egyszerre a leány nagyot sikolt:

— Nézzétek! Nézzétek! Ott a fák között azok az árnyak! Azok jönnek, hogy elvegyék tőlem Noelt! Hogy megöljenek engem! Ne hagyjanak! . . . Ne hagyjanak!

Es őrtületes futással kirohant az allééből s eltűnt cottage kertjében . . .

Noel mozdulatlanul bámult utána.

— Menjünk, — hívta John.

A vendég előt szót meg csak Noel, mikor John tucszóra nyújtá a kezét:

— Mit gondolsz, megbocsát-e nekem az Isten?

— Megbocsáthat-e te önmagadnak?

Nem osztja Gál Sándornak a bírák számának emelésére vonatkozó nézetét. Nagy tévedésben volt, amikor Angliával hasonlította össze a mi állapotunkat, ahol 100000 emberre 54 bíró esik. Ezek külön speciális viszonyok. Ha mi a községi bírákat, árvaszéki ülnököket is számítjuk, mi is felmutatunk ilyen arányt. Az albírói állások megszüntetését sem helyesli. Az albírák mindannyian kifogástalanul végzik kötelességüket. Hogy ezek fiatal emberek rendszerint, arra csak az a megjegyzése, hogyha valaki 25—30 éves korára nem tanult meg bíráskodni, 60 esztendőskorukban sem fognak. A telekkönyvvezetőket is szaporította, mert belátta, hogy nagy segítségükre vannak a bíráknak. A VII. fizetési osztályba sorolt bírák számának szaporítását is helyesli, hogy ezzel is javíttassék a bírák anyagi helyzete.

Az előléptetésekkel sem lehet rohanni. Szilágyi alatt megtörtént, hogy három évi bírói működés után táblabírói rangba jutott valaki. Hát ez az ő minisztereskedése alatt nem történt meg.

Egy hang balról Elég baj!

Plósz miniszter: Elég baj? Hát én azt mondom, hogy az ilyen állapotokkal tönkre lehetne tenni Magyarország egész bírósági rendszerét.

Belkiáltások balról: Egy kis protekció kell csak.

Plósz miniszter erre a közbeszólásra kijelenti, hogy a protekciónak soha nem volt barátja. Sokan aprehendálnak is rá, hogy az ajánló leveleket fel sem bontja. (Helyeslés a jobboldalon.)

Összehasonlítást tesz a múlt és a jelenlegi kormányzat eredményei között. Arra a meggyőződésre jut, hogy az igazságügyi kormányzat olyan eredményeket tud felmutatni, mint a milyenről ezelőtt álmodni sem lehetett. (Ugy van jobbról.)

Lengyel Zoltán; A statisztika csal.

Plósz miniszter tiltakozik a vádak ellen, mert csak a vak nem látja a haladást. (Ugy van jobbról.)

Részletesen ismerteti munkáját. Kimutatja, — hogy a judikatura terén is nagy a haladás.

A restanciák nagyon apadtak és mindent elkövet, hogy a jövőben is ebben a mederben folyjon az igazságszolgáltatás.

Lengyel: Dehogyan apadtak!

Plósz miniszter: Hogy nem apadtak? Hisz a napokban a baloldaltól még olyan felszólalás is történt, hogy olyan gyors az igazságszolgáltatás, hogy az adósok ideje sincsenek ügynek rendezésére. (Nagy derűltetés.) Igéri, hogy mindent elkövet a bajok orvoslására. Kéri a javaslat elfogadását, a tárgyalanná vált határozati javaslatok elvetését. (Eljenzés a jobboldalon.)

A Ház a költségvetést megszavazza.

Bizony Akos a miniszter megnyugtató kijelentéseinek hatása alatt visszavonja határozati javaslatát. (Elénk helyeslés a baloldalon.)

Ezután elvetették Sebess Dénes határozati javaslatát, mely után rátértek a törvényjavaslat részletes tárgyalására.

A törvényszékek és járásbíróóságok

tételénél

Olay Lajos a szövetkezetek bejegyzése ellen szól.

Plósz Sándor igazságügyminiszter kijelenti, hogy a perrendtartással ezt a kérdést is szabályozni fogja. Az ügyet rövid idő alatt tanulmány tárgyává teszi, és nemsokára abban a helyzetbe lesz, hogy a törvényjavaslatot a Ház asztalára tegye.

Visontai Soma helyesli, hogy az igazságügyminiszter megvédte az esküdtsekeket. Csodálkozik, hogy Bizony Akos, egy függetlenségi képviselő az esküdtsekek eltörlése mellett beszélt. Hisz a március 15-iki 12 pontnak egyikében a 48-as ifjúság követelte az esküdtsekeket. Hosszasan polemizál Bizony Akos beszédje többi részével is, sorra megcáfolja érveit.

Ezután Lengyel Zoltán és Nassy Pál beszéltek. Majd Plósz Sándor igazságügyminiszter kijelenti, hogy a végrehajtási törvény revíziójánál megfontolás tárgyává teendő, vajjon fentartsa-e a végrehajtói intézményt mai szervezetében, vagy nem.

A költségvetés részleteinek megszavazása után következett

a honvédelmi tárcsa költségvetése.

Schmidt József előadó ismerteti a javaslatot.

Ülés végén Lengyel Zoltán panaszokodott a gyorsírói iroda abbéli eljárása miatt, hogy a Plósz Sándor beszédét nem hajlandó kiadni az újságoknak, mielőtt nem revidálták, holott a bécsi lapok már megkapták.

Az elnök megígérte, hogy erről intézkedni fog.

Városi közügyek.

Közigazgatási ülés.

Nagyvárad város közigazgatási bizottsága tegnap délután tartotta rendes havi ülését.

A különben rövid ülésen szóba került az adóbehajtás kérdése is, tekintettel a mind valóságosabbá váló nyomoruságos viszonyokra. A közigazgatási bizottság azonban semmi intézkedést nem tart szükségesnek.

A kir. pénzügyigazgató helyettes nagyban ígérte, hogy a szerencsétlen viszonyok folytán a legméltányosabb elbánásban részesülnek.

Az ülésen dr. Beöthy László főispán elnökölt.

Jelen voltak: Bordé Ferenc főjegyző, Dus László városi főügyész, Pfuhl Agoston kir. pénzügyigazgató helyettes, dr. Baróthy Akos v. főorvos, Lázár Márton kir. alügyész, Szemes László kir. segédtanfelügyelő, Mezey Mihály, Hlatky Endre, dr. Berkovits Ferenc, Szokoly Tamás, Frankó Endre és Mihelffy Adolf.

Az ülés megnyitása után Bordé Ferenc főjegyző felolvasta a polgármester havi jelentését, a közigazgatás július havi állapotáról. A jelentés érdekesebb adatait a következőkben adjuk:

A közegészségügy július hónapban kedvezőbb volt, mint júniusban, mert nem csak a halálozási arányszám lényegesen csökkent, hanem a fertőző betegségek fellépésében is jelentékeny apadás mutatkozik. Különösen áll ez a vörheny betegségre nézve, amely 20 esetben lépett fel, halálozás azonban egy sem történt. De minthogy a betegülések nagyobb részben az óvodás gyermekek között mutatkoztak, a főorvos javaslatára az összes óvodák bezárását rendelte el a polgármester, hogy a betegségek terjedése meggátoltatván, szeptember hó elsejével az óvodák és iskolák megnyithatók legyenek. A roncsoló toroklob 14 esetben fordult elő, 1 halálozással. A hasihagymáz némileg szaporodott; megbetegült 13, összesen volt tehát 19. Ebből elhalt 1, meggyógyult 4, ápolás alatt maradt 14. — Július hó folyamán a városi járvány-kórházban 18, a gyermekórházban pedig 29 beteg gyógykezeltetett. Elve született 125 gyermek; 65 fiú, 60 leány. Elhalt 108 egyén, 71 fiú, 37 nő. A szaporodás 17. Elhalt Ujvároson 24, Oasziban 22, Váralja-Velenczén 21, a köröyékbeli házakban 41.

Az állategészségügyi állapot kifogástalan volt.

A közbiztonsági állapot júliusban elég jónak mondható.

Július 18-án, a Köblös léle építkezés munkácsi a munkaadóval összezdördülvén, a munkát beszüntették s más vállalatok munkásait is erre igyekeztek bírni. A mozgalom olyan arányokat öltött, hogy általános sztrájktól lehetett tartani. A hatóság közbelépésével azonban sikerült a békés megegyezést létrehozni.

Lopás 18, hatóság elleni erőszak 3, sikasztás 3, életveszélyes fenyegetés 1, csalás

becstületsértés 2, szemérem elleni kibágás 2, vagyrongrálás 4, szándékos emberölés 1 és testiesértés 8 esetben volt bejelentve.

A nyomozás 40 esetben sikeres, 25 esetben sikertelen volt.

Letartóztatva volt 78 egyén; ezek közül a bírósághoz kísértetett 16, eltolonczoltatott 62, kihágási följelentés 142 esetben tétetett. Júliusban két halálos végű szerencsétlenség és egy kisebb tüzeset történt.

A közadók bevételi eredménye kedvezőnek mondható, amennyiben 24,839 korona 35 fillérrel több kincstári adó folyt be, mint a múlt év hasonló időszakában. Befolyt:

kincstári adóban 38921 kor. 61 fill., kamatban 1129 kor. 99 fill.;

betegápolási pótdobban 1306 kor. 50 fill.

kamatban 9 kor. 50 fill.;

hadmentességi díjakban 77 kor. 56 fill.,

kamatban 1 kor. 56 fill.;

legyveradóban 16 kor.;

gazd. munkás és cseléd-pénztári díjakban 14 kor. 40 fillér,

mely összegek a kir. adóhivatalba szállítottak át.

Törvényhatósági utadóban 2055 kor. 62 fillér, kamatban 21 korona 30 fillér folyt be.

— A behajtás folyamatban van.

Július hónapban 35 iparigazolványt adott ki az első fokú iparhatóság, s ugyanaz idő alatt nem szűnt meg egy iparüzlet sem.

A jelentést tudomásul vették.

Az adóprés működése.

A polgármesteri jelentés kapcsán felszóltatt **Szokoly Tamás** s utalt az általánosan uralgó óriási szárazságra s az ez által fenyegető inségre és bekövetkező nyomorúságra. A polgármesteri jelentés kiemeli, hogy az elmúlt hónapban az adók befizetése kedvező volt. Ez azonban nem a viszonyok javulása miatt, hanem a kényszer behajtások folytán állott elő, mert az adózó polgárokat szorítják. Ez pedig nem vigasztaló, hanem szomorú jelenség. Indítványozza, hogy a közigazgatási bizottság feliratban kérje a pénzügyminisztert, miszerint a sanyaru viszonyokra tekintettel, az adók és illetékek behajtása tekintetében a legmészebbmencő engedményeket nyujtsa a város közönségének s hogy az adófizetési kedvezmények megadására utasítsa a kir. pénzügyigazgatóságot.

Beóthy László főispán mint elnök, korainak tartja az indítványt. Tudatában van a szomorú viszonyoknak, de véleménye szerint a polgárságnak sem tenne a bizottság szolgálatot azzal, ha feliratot intézne a pénzügyminiszterhez. Októberben, mikor erélyesebb lesz a behajtás, inkább helyén való lenne a felirat intézése. Kéri Szokolyt, hogy vonja vissza indítványát.

Szokoly Tamás tisztelettel fogadja a főispán felszólalását; de tekintettel a sanyaru viszonyokra, indítványát fenntartja, mert azt szükségesnek látja.

Pfuhl Agoston kir. pénzügyigazgató helyettes hangsúlyozza, hogy az ex-lex miatt elmaradt adók részfizetése és haladék iránt szeptember 1-ig lehet folyamodni, s a halasztást minden esetben megadják. Így módja van az adózóknak a halasztást kinyerni. Ezt igénybe is veszik. A felirat nem volna célszerű. Ha annak szüksége előáll, a kir. pénzügyigazgatóság ex offo megteszi a felterjesztést a pénzügyminiszterhez, a polgárság érdekében.

Szokoly indítványát mellőzték.

A fizetési halasztások.

A kir. pénzügyigazgató helyettes jelentésében felemlítette, hogy a múlt hónap folyamán

kilenc esetben adtak fizetési halasztást egyes adózóknak.

Dr. Berkovits Ferencz azt kívánja, hogy ne csak azt jelentse be a kir. pénzügyigazgatóság, hány esetben adott fizetési halasztást, hanem azt is jelentsék be, hogy hány esetben utasítottak el fizetés halasztás iránti kérelmet.

Pfuhl Agoston hivatkozik a törvényre, a melyben elő van írva, hogy a megadott fizetési halasztásokat bejelentésék. Az összes ezirányú kérelmekről nem is tudnának beszámolni.

Dr. Berkovits Ferencz ez nem elégíti ki mert az is tudni kellene, hányat utasítottak el, hogy ha látják, hogy ezek száma nagy, megvizsgálhatnák a dolgot.

A pénzügyigazgatóság jelentését különben elfogadták.

Még apróbb adó ügyeket, kisebb jelentőségű miniszteri leiratokat tárgyaltak, intéztek el s az ülés véget ért.

A tifusz-veszedelem.

— Védekezzünk, míg nem késő. —

Arad városában hatalmasan föllépett a tifusz-járvány; rövid idő alatt hatvannál több megbetegedést konstatáltak az orvosok s a halálesetek száma is növekszik.

Nagyváradon szerencsére még nem vagyunk ennyire, de aggasztó az, hogy a kitérő vízvezetékünk dacára is, szórványosan ugyan, de fellépett a veszélyes hasihagymáz és már több megbetegedést és halálózást okozott.

Ennek oka alig kereshető másban, mint abban, hogy az udvarok és utcák rémítően el vannak hagyva, botrányosan piszkosak; s pompás tenyésztői mindenféle ragályos betegségeknek.

A felelősség elsősorban a közegészség és köztisztaság felügyeletére hivatott közegeket terheli.

Az udvaroktól eltekintve, a legutolsó faluban sem túrnék meg azt a piszkot és bűzös miazmát, amikkel a Körözsze folyó csatornák mindenütt el vannak árasztva, éppen a város közepén; a Garasos-híd és Szent László-híd mellett. Ezeket könnyen lehetne naponként carbollal vagy mézstejjel fertőtleníteni, ha már másként nem tudunk védekezni, De ki gondol erre?

Az udvarok és folyókák tisztántartását szigoruan kell ellenőrizni s mindjárt javulnak az állapotok.

A rendőrség rendeletet bocsájt ki. Hát mi haszna van ennek kellő ellenőrzés nélkül? Vagy majd akkor kapkodnak, amikor ott lesznek, ahol Arad van?

Még most nem köszöntött be hozzánk a veszedelem egész borzalmasságában. A hatóság gon áll, hogy ne is következzen be. Ez a legkevesebb, amit a közönség elvárhat.

A sűrűbben előfordult tifusz megbetegedések elhárítása tárgyában a rendőrség a következő felhívást bocsátotta ki:

**Felhívás Nagyvárad város háztulajdonosaihoz
ugyszintén vendégfogadók, kocsmák és
szállók tulajdonosaihoz.**

A városunk területén szórványosan fellépett hasihagymáz járvány tovább terjedésének lehető megállításá végett a köztisztaság és közegészség érdekében felhívom Nagyvárad város háztulajdonosait, ugyszintén a szállók, vendéglők és kocsmák tulajdonosait alábbiak szigorú betartására.

1. Az udvarokon és istállóknak felgyülem-

lett szemét és trágya nagyobb házakban naponként, kisebb házakban pedig hetenként kivétel nélkül kihordandó;

2. az udvar, valamint a ház eleje naponta felseprendő és fellocsolandó az udvaron és ház előtt levő folyókák pedig naponként legalább egyszer kiséprendők és kitisztítandók;

3. a házban levő ürszékek emésztőgödrei a teltelés előtt feltétlenül kitisztítandók és végül:

4. az ürszék szemetesládá istálló és vízvezető folyóka minden harmadnap egyrészt nyersmész és négyrész vízből álló mézstejjel fertőtlenítenendők.

Fenti rendelkezésem szigorú betartását kérege immel naponta állandóan ellenőriztetem és érdekelte ház-, szálló, kocma és vendéglő tulajdonosokat e nembeli mulasztásuk esetén az 1876-ik évi 41-ik t. cz.-ben kitett pénzbüntetéssel fogom büntetni, azon felül az elmulasztott munkálatokat költségére hatósági uton foganatosítottom.

Nagyvárad 1904 évi augusztus hó 4-én

Papolicsy Ferencz,

t. r. főkapitány,

UJDONSAGOK.

* **Egy új intézet Nagyváradon.** A kereskedelmi miniszter tervbe vette az iparoktatási hálózat kiépítését az országban. A városhoz intézett leirata szerint Nagyváradot is beleakarja vonni ezen hálózatba s a közönség régi óhajának megfelelően iparoktatási intézetet létesít Nagyváradon. Az állam pénzügyi viszonyai miatt, azonban egyelőre csak a gyakorlatban működő mesterek és segédek számára megfelelő esti oktatást rendez. Utasította az iparoktatási ügyek főigazgatóját, hogy Nagyvárad város polgármesterével ez irányban lépjen érintkezésbe s ennek eredményéről tegyen jelentést. — Azonban már is kijelenti a miniszter, hogy a szervezésnél nem nélkülözheti a város erkölcsi és anyagi támogatását.

* **Anna napl bucsu Görcsönben.** Szent Anna napján tartották meg Görcsönben, Szilágy megyében az évi rendes bucsut. Nemcsak a községből, hanem messze vidékről is csak úgy özönlöttek az ájtatos hívek kereszték és Szűz Máriás lobogók alatt, úgy hogy a **Wesselényi Miklós** báróné által nemrég főúri bőkezűséggel renováltatott templom szűknek bizonyult a hívek befogadására.

A hívek nagy része gyónt és áldozott; az áhítatot nagyban emelte a plébános, Szentkirályi Zoltán szívhez szóló szónoklata, melyben a bucsuk szükséges és hasznos voltát magas röpü gondolatokkal vázolta. Dálben a plébánián fényes lakoma volt, melyen részt vett a kegyur, báró **Wesselényi Miklós**, **Kaisler György** főispán, **Török István** alispán, **Kaisler Sándor** árvaszéki elnök, dr. **Diószeghy Zsigmond** zilahi polgármester stb. Ebéd után a társaság Görcsön egyik nevezetességét nézte meg, a **Wesselényi** kastély kertben, egy nyíló Agavét, mely 100 évben egyszer nyílik s akkor el is veszti életét.

* **Kossuth-szobor Nagyváradon.** A nagyvárad 48-as függetlenségi párt mozgalmat indított, hogy közadakozásból Nagyváradon szobrot emeljenek **Kossuth** Lajosnak, a haza nagy fiának. A 48-as párt megbízásából dr. **Adorján Emil** ügyvéd, a párt alelnöke tegnap engedélyt kért Nagyvárad város polgármesteri hivatalától, hogy a Nagyváradon felállítandó **Kossuth-szoborra** gyűjtést eszközölhessenek.

* **A város térképét kéri.** A belügyminiszteriumban tájékozást kívánnak szerezni a törvényhatósági városok fekvéséről, utcáinak

és terének elhelyezéséről s általános rendezettségének állapotáról. E czélból megkereste a belügyminiszter Nagyvárad város tanácsát, hogy a város térképét, vázpontra felhuzva mielőbb terjeszse fel. Ebből megláthatja a miniszter, hogy van itt még rendezni való elég, csak adjon hozzá a kormány egy kis pénzmagot.

* Kitiltott szociálista vesér. Megemlékeztünk Nagy Lajos volt csizmadia legény, az utóbbi időben szociálista agitátor viselt dolgairól. A többi szociálisták sikkasztással vádolják, amiért a rendőrség le is tartóztatta s a gyanút alaposnak találván, átkísértette a kir. ügyészséghez. Tegnap fordulat állott be Nagy Lajos dolgában, amennyiben a kir. ügyészség szabadlábra helyezte. Viszont a rendőrség mint munkanélküli egyént kitiltotta a város területéről. Végre a rendőrség is kezdi belátni, hogy a szociálista agitátorság nem számbavehető foglalkozás. De vajjon mit szól a kitiltáshoz a szabadságot élvező Gerő Armin főkapitány?

* A vármegye kiskatonái. A honvédelmi miniszter értesítette Biharvármegye törvényhatóságát, hogy jóváhagyta a vármegye által a honvéd hadapródiszkolai alapítványi helyekre ajánlott ifjak felvételét, Kovács Imre kivételével, mivel ez az ifju nem Biharvármegyei születésű. Helyette a másodsorban ajánlott Holcsey Ernőt vette fel a miniszter a hadapródiszkolába, természetesen ha a felvételi vizsgánál is beválik.

* Katonatisztek a működvelő fényképezők körében. A cs. és kir. 7. hadtest parancsnoksága 396/1. számú átiratával megengedte a Nagyváradon állomásozó közös hadseregbeli tiszteknek a Működvelő fényképezők körébe való belépést.

* Követeli a munkát. A Fő-utca és Szent-János-utca csatornázásával egyidejűleg tetemesebb körű munkák burkolási munka is lesz, amelyre szintén kiírta a város a pályázatot. Perless József kövezési vállalkozó az ellen tiltakozik s hivatkozik a szerződésére, amely szerint ezen kövezési munkák is őt illetik. A városnak pedig minden vállalkozóval szemben szabadkeze van, az 5000 koronán felüli munkáknál. Különben már azért is helyes, ha más vállalkozóval készített el ezeket a munkákat a város, mert nem kap olcsó, de rossz munkát, mint a jelenlegi kövezések.

* A külföldi utlevelek láttamozása. A belügyminiszter érdekes leiratot intézett a törvényhatóságokhoz, az utlevelek ügyében. Ezután a külföldi utleveleket nem kell az illetékes budapesti konzullal láttamoztatni, kivéve a Törökországba szólót. Ennél 4 kor. 80 fillért kell a láttamozásért fizetni. A román konzul csak a budapesti illetőségű utasoktól követeli a láttamozást. Tudatja továbbá a belügyminiszter, hogy munkás csoportok a jövőben Romániába csak a belügyminiszter engedélyével mehetnek.

* A villamos szerencsétlenséghez. A villamosáram által agyonújított szegény ember szerencsétlen esetével a városi tanács is foglalkozott szerdán s utasításokat adott ki a hasonló szerencsétlenségek ismétlődésének elhárítása czéljából. E tárgyban ifj. Rimanóczy Kálmán műépítész a következő nyilatkozat közlésére kérte fel lapunkat:

Nem volt szándékomban a tegnapi sajálatos villamos balesetből kifolyólag bármilyen nyilatkozatot is tenni a nyilvánosság előtt, de mert a városi Tanács tegnapi különben nagyon is időszerű határozata és Bellányi villamos igazgató ur hírlapi nyilatkozata igen könnyen azt a téves közvélekedést kelthetnék, mint ha a szerencsétlenség előidézője körül részemről valamelyes mulasztás vagy gondatlanság követeltetett volna el, ki kell jelentsem, hogy a

munkások életbiztonságáért annál az építkezésnél is a kezdet legelejétől fogva minden lehető óvintézkedést megtettem s annak végrehajtására felügyeltem.

A villamos vezeték közelgése miatt az utcai állványozást, a melyen kizárólag csak közművesek, tehát szakmunkások dolgoztak, elővigyázatból magas korlátozással láttattam el, amelyhez pedig semmiféle kijárás nem készült a napszámok részére, akik ezenfelül az ablaknyílásokon keresztül való kimászástól is eltiltattak. Ezen intézkedések az addig öt esetben lebontott és továbbított állványozásnál a legpontosabban végre is hajtottak. Arról azonban senki sem tehet, hogy az a szerencsétlen áldozat a készítés stádiumában levő, kijárókkal soha el nem látott kettős emelvényű állványra minden tilalom dacára abban a pillanatban mászott fel midőn az állványcsináló a deszkák elhordását végezvén, ott épen nem tartózkodott és így őt meg nem akadályozhatta abban a szerencsétlen kíváncsi szándékában, hogy a 3000 volt feszültségű villamos fővezetékét megérintse.

Ifj. Rimanóczy Kálmán,
építész.

* Öngyilkosság. Mostoha sors jutott osztályrészül Tóth József szeghalmi születésű 51 éves családos embernek. Tóth eredetileg vizsgázott gépkezelő volt, de nem tudott sehogy sem álláshoz jutni s mintegy két évvel ez előtt Nagyváradra jött s itt napszámokodásból tartotta fenn magát és családját. A szegény embert azonban a végzet munkaképességétől is megfosztotta. Az Emilia malomban dolgozgatván, összeesett. Azóta beteg volt és hajlékba a nyomor költözött be. Tóth rövid ideig tudta elviselni a sors csapásait és kétségbeesésében tegnap délután Veres Balázs-utca 236. szám alatt levő lakásán felesége távollétében felhasználva a szobaajtó sarkára felakasztotta magát. Mikor felesége hazaérkezett, már férje kihült, megdermedt testét találta. Minthogy kétségtelen bizonyult, hogy Tóth öngyilkos lett, a hullát a hatóság a lakáson hagyta, honnan ma temetik.

* Meglopott résztvevő. Szalavecz Mór rézmű- és Kolozsvári-utca 31. szám alatt levő lakásából tegnap eltűnt egy kettős fedelfűző arany óra, mely egy záratlan szekrényben volt elhelyezve. A káros felesége fészlődjét gyanúsítja a tolvajlással, akinek azonban nevét es kiléte nem tudják a károsok. A kiváló hölgy után nyomoz a rendőrség. Az ellopott óra értéke 49 korona.

* Vizbefült kis gyermek. Jánosi Arpád telkesdi lakos másfél éves fiacskája tegnap véletlen szerencsétlenség áldozata lett. Az udvaron játszás közben az itatóvályu mellett levő gödörhöz ért, melybe arcczal beleesett és az arasznyi vízbe belefuladt. Ott találta meg az atyja, mikor észrevette, hogy nincs a gyermek sehol és keresésre indult. Még lélegzett, de éleltre kelteni nem lehetett. Az előhívott orvos mesterséges lélegzést is alkalmazott, de mindhiába; mert az apró kis áldozat pár perc múlva kiszorvott. A szerencsétlen szülők bejelentették az esetet a községi előjáróságnak, mely távirati értesítést küldött róla a királyi ügyészségnek, mely megindította az ügyben a vizsgálatot. A szerencsétlen kis gyermek hulláját ma fel fogják boncolni s csak azután temetik el.

* Jóváhagyott szabályzat. A Biharvármegyei községi és körjegyzők nyugdíjszabályzatát a belügyminiszter jóváhagyta.

* Gazdátlan sonka. Tegnap számunkban ily czímen megírtuk, hogy a rendőrség zár alá helyezett egy gyanus alakot, ki egy bugyort, melyben két sonka, két füstölt oldalzalonna s egy kabát volt, Oláh András francia-szori lakosnál letétbe helyezett. Hogy a rendőrség helyes uton járt, mikor a gyanus alakot letartóztatta, kitűnt mindjárt a tegnapi nap folyamán. Ugyanis a biharpüspöki csendőrség megjelent a rendőrségnél s a holmit a gyanus alakkal együtt átvette s Püspökibe ki-

sérte. Tudniillik a jómadár a bugyort tartalmával együtt, egy biharpüspöki-i gazdától lopta.

* Ella, a kis tudós. A szőlőbe igyekezett kifelé egy vig társaság; természetesen legkomolyabb volt a kis Ella, a mi illet is, mert hiszen most végezte a második polgárit.

Egyszer a kis Ella megbotlik s mire észreveszik, belegurul az árokba. Se szó, se beszéd, úgy belegurul, mint egy kis gránátalma. A nénikéje komolyan megint:

— Ej, ej, hát nem tudsz jobban vigyázni? Csupa piszok lett a ruhád; mit mondanak otthon? Ezért kikapsz.

Ella feltápáskodik, egyet ránt a vállán s szent meggyőződéssel jelenti ki:

— Csak annyit fogok mondani, hogy a földnek a vonzereje okozta az egészet. Tanultam az idén, most pedig úgy látom, nemcsak a földnek, hanem az ároknak is van vonzereje.

Valaki közbeszólt:

— Ugy van; beszéljünk másról.

A ki itt közbekotlyant, az vala egy piruló jogász. S az árok vonzerejét többé nem érintette senki.

* A hála. Mészáros János kifőzőnél egy teljes évig ingyen ellátást élvezett egy Zuras Antal nevű aradi ille óségi ifju, aki az ellátás fejében fizettségképpen feltörte kosztadójának szekrényét, a honnét több értékes holmit ellopt. A vérmes reményekre jogosult síhedő a lopás után elpárolgott, mint a jóféle kámfor. A káros csak most tudta meg, hogy a jómadár a lopott holmikat még ill Nagyváradon elzálogosította s a zálogjegyeket is eladta potomáron. A háládatlan ficsur után, — a káros panaszára, — nyomoz a rendőrség.

* Pusztító jégeső. Hajduböszörményben nagy jégeső volt, mely szőlőkben nagy kárt okozott.

* Elmenekült tolvaj. Ujvári József kert-utcai italmérő üzletébe tegnap délelőtt beosont egy Kanéz Imre nevű suhancz és a fiókból egy kétkoronás tallért kicsent. A tulajdonos felesége észrevette a lopást s elakarta fogni. Ez azonban dulakodni kezdett az aszszonynyal s sikerült is elmenekülnie. Káros panaszára alapján a rendőrség a tolvaj suhancz kézrekerítése iránt intézkedett.

* Czigány furlang. Kovács György czigány, tegnap délután kinos nyögések és jajgatások közt beállított az inspekciós rendőrtisztviselőhöz és panaszt emelt czimborái: Horváth Jancsi és Lakatos Jóska ellen, a kik — mint mondá — úgy elverték, hogy egyik bordája ketté is tört. Hogy szavainak nagyobb nyomatékot adjon a rendőrbiztos előtt földrovetette magát s kijelentette, hogy onnan nem bír fölállani, mert a törött bordája szurja a derekát. A biztos utasította a napos rendőrt, hogy hozzon azonnal egy bérkocsit és szállítsa be a czigányt a kórházba. A czigány a kórház szőrá felültötte a fejét és látor elszántsággal vágta oda a rendőrtisztviselőnek:

— De oda már nem hagyom magam vinni. — Ezzel föngrott s faképnél hagyta a rendőrséget. A napos utána ment, de még a nyomát se bírta fölfedezni.

* Halál a fürdés közben. Lakatos János 65 éves jómodu gazdálkodó tegnap reggel több emberrrel fürödni ment a Körözsbe. Alig, hogy belépett a folyóba, összehuzta a lábát a görcs és a víz alá került honnan csak halva huzták ki. A szerencsétlen embert lakására szállították s az ügyészséget is értesítették az esetről. A Körözs áldozatát holnap délután fogják örök nyugalomra helyezni.

* Találtak egy nickelből való teás-kanna fedelet és egy köténynek való kék kartont. — Igazolt tulajdonosaik átvehetik a rendőrségen.

Igazságszolgáltatás.

Kedélyes pörösködők. A járásbíróság éppen egy becsületsértési pert készült tárgyalni. A pörös felek két jóberát volt, kik valami csekélységen annyira összeszólalkoztak, hogy a megsértett becsületüket a kir. járásbíróság előtt kellett kireparálni. A járásbíró előszobájában találkoztak egymással, mire a vádlott meg nem álhatta, hogy oda ne szóljon a panaszoshoz:

— Látod barátom, hát ide juttatja az embert a te páratlan hülyeséged. Te ökör, te viziló, vagy mi az ördög is vagy.

A panaszos éppen válaszolni készült midőn megnyílik az ajtó s a bíró elé szólítják a pörösöket. A bíró megkérdi a panaszosztól, hogy f-n tartja-e a vádat, mire az a következőket mondta:

Tekintetes járásbíróság! A vádlotthoz 12 évi jóbarátság köt, odakint egy pár „jószóval” megengesztelt. A panaszsomat visszavonom... (!)

SPORT.

Ügető versenyek Nagyváradon.

A biharmegyei gazdasági egyesület rendező bizottsága f. év szeptember 16-án Nagyváradon ügető versenyt rendez, melynek feltételeit az alábbiakban közöljük:

A nagyváradai ügető-versenyek feltételei 1904. szeptember hó 16-án. A nevezések, a tétek egyidejű befizetése, illetve utalványozása mellett beküldendő Weingärtner Andor egyleti titkárhoz Nagyváradon, Nagy Sándor-utca 4. Nevezési zárlat 1904. szeptember hó 6-án este 8 órakor. Utónevezés kettős tétellel megengedve. A versenyek helyszámait feletti sorshuzás minden verseny előtt félórával történik. A versenyek kezdete délután 2 órakor.

I. Biharmegyei díj. Kettős fogaton négy ülésű, négykerékű kocsikban. 500, 200, 100 korona. Futhat minden biharmegyei vagy nagyváradai birtokos és lakos tulajdonában levő olyan ló, amely 1 galább ez év április 1-je óta Biharmegye vagy Nagyvárad város területén állt. Táv 5000 m. Amerikai vagy orosz származásúak 250 m. térhátrányt kapnak. Tét: 30 kor. f. v. f.

II. Aláírási díj. Egyes fogatok részére. 500, 100 és 50 korona. Futhat minden belföldi ló. Táv. 2500 m. 2 perc vagy rosszabb rekordtal bíró lovak a starttól indulnak, minden jobb másodpercért 20 m. térhátrány. Tét: 20 kor. f. v. f.

III. Bárány Mansberg Ernő emlékv verseny. Kettős fogat, négyülésű, négykerékű kocsikban. 700, 200, 100 korona. Indulhat minden belföldi ló. Táv. 3750 m. Tét: 30 kor. f. v. f.

IV. Petri aláírási díj. Egyes verseny. 450, 100, 50 korona. Olyan belföldi lovak részére, a melyek egyes versenyt még nem nyertek. Távolság 2500 méter. Tét 20 korona, f. v. f.

V Vigasz verseny. 600, 200, 100 korona. Oly kettős fogatok részére, a melyek az I. és III. számú versenyekben a célon ámentek, az első díj nyertesei kizárva. Táv. 3750 méter. Egy második díj nyertőjének 100 m., két második díj nyertőjének 200 m. térhátrány. Tét: 30 kor. f. v. f.

TAVIRATOR.

Felakasztott izgató leány.

Budapest, aug. 4. (Saját tud. táv.) Londonból kelt távirat szerint Nisejewszyk hírneves orosz orvos leányát tegnap egy

orosz várban felakasztották. Az volt a bűne, hogy a katonákat a fegyelem megszegésére izgatta. A czári palotában a czárnő társaságában ő is tépést csinált azelőtt, de rajtaérték, hogy a katonáknak szánt szórakoztató könyvek közé izgató nyomtatványokat csempészett be. Ezért két hónappal azelőtt apjával együtt letartóztatták.

Kajáryt elítélték.

Budapest, aug. 4. (Saját tud. táv.) Kajáry Odönt a kir. törvényszék a mai napon hivatali sikkasztás büntette miatt 3 évi börtönre ítélte.

Agyonütött vasuti hivatalnok.

Zsolna, aug. 4. (Saját tud. táv.) Wlassics Arnold vasuti forgalmi tisztet, hogy tegnap Kisradnára kísért, az ottani gyanskodó nép agyonütötte, mert gyújtogatónak nézte. A vizsgálat folyik. A csendőrség több tettest letartóztatott.

A laivali püspök ellen.

Páris, aug. 4. A Figarónak jelentik Rómából: A szent officium a laivali püspök ellen már határozott intézkedéseket tett. Azt híresztelik, hogy Vilmos császár szeptember végén Rómába jön és hogy látogatása összeesik a szentszéknél létesítendő nagykövetséggel. A Matinnek jelentik Rómából, hogy a szentszék tiltakozó jegyzéket fog közzéadni a miatt, hogy a szentszéknek Franciaországgal való összeköttetésére vonatkozó iratokat közzétették. A tiltakozó jegyzéket a szentszék nunciaturáihoz és képviselőihez fogják juttatni.

A háboru.

Port-Arthur.

Budapest, aug. 4. (Saját tud. táv.) Mint Londonból értesülünk, kínaiak állítása szerint szerdától péntekig megszakítás nélkül folyt a japánok ostroma Port-Arthur ellen. Az ostromló japánokat nagy veszteségek érték. Az a híresztelés azonban, hogy ez ostromban 20 ezer japán esett el, túlzott.

Budapest aug. 4. (Saját tud. táv.) Londonból jelentik: Hir szerint a külvárosok és Port-Arthur külső erődítései egytől-egyig a japánok kezében van. A Port-Arthurban lévő oroszok magát az az erősséget bevehetetlen tartják. Az oroszok ágyui nagy pusztítást tesznek az ostromlók sorában. Nagy hajók ütegei borzasztó károkat okoz a japán seregnek. A japánok a Farkas-dombról ostromolják Port-Arthurt.

Budapest, aug. 4. (Saját tud. táv.) Londonból vettük a hirt: Az ostromot újra megkezdtek a japánok. Az oroszok két dombról visszaverték a japánokat. A sebesülteket nyolcz vonat szállítja el a harcztérrel. A harcz tovább folyik.

Budapest, aug. 4. (Saját tud. táv.) Az oroszok egy japán ágyunaszádót, mely a Liaó-folyón felhatolni akart, elsüllyesztettek.

Oku jelentése.

Budapest, aug. 4. (Saj. tud. táv.) Tokióból jelentik hivatalosan: Oku tá-

bornok jelentése szerint Hajsöngöt és Niucsvangot megszállták a japán csapatok.

Járvány mindentelé.

Essék, aug. 4. (Saját tud. táv.) Mitrovicznak skarlát járvány van, mely számos áldozatot szed.

Barcs, aug. 4. (Saját tudósítónk távirata.) Barcson még mindig nagyban uralkodik a sarlach. Naponta 20—30 gyermek fekszik a fertőző betegségben, a mely gyakran halálalossal végződik. — A mult napokban Sárközy főszolgabíró négy éves kis fiát is elragadta a betegség. Dr Szaplanczay Manó vármegyei tisztii főorvos dr Kronbergerg körorvos kíséretében megtekintette a betegeket és minden óvintézkedést rendben talált.

NYILTTÉR.*

Felszólítás.

Dr Örley György ur volt szives tudomásomra hozni, hogy a közöttem és Koesis Béla között felmerült hírlapi polemikára vonatkozólag két katonatiszt Dán Artur 37-ik gyalogezredbeli főhadnagy s egy másik tiszt kit nem nevezett meg, egy nyilatkozatot irtak alá, melyben mint Kocsis hirdeti, engem krakélewnnek deklarálnak. Midőn Örley urnak ez uton is köszönetet mondok lovagiaságáért — mivel megbizottaimnak Dán kijelentette, hogy sem a nyilatkozat tartalmát, sem a másik tiszt nevét elárulni nem hajlandó — felhivom azt a katonatisztet, — emlékeztetve a karbojt áltai szabott köteleességekre — hogy ha nem akar gyávnak látszani, nevét velem tudassa, hogy ezért az ily kissé orvtámadás izü dologért számadásra vonhassam.

Eled, 1904. augusztus 3.

Medzihradszky Gáspár
de medzihradne,
joghallgató.

KOZGAZDASAG.

Nagyváradai hetivásár.

A nagyváradai piaczon 1904. aug. hó 1. 2-ik napján tartott vásárban eladott természetmenyek és élelmi szereknek árjegyzéke.

Tiszta buza 16.20 — 16.— Kétszeres buza 15.80 12.20. Rozs 11.60 11. Arpa 11.20—11.10.80.— Zab 12.40—12.— Tengeri 11.— 10.80 Borsó 32.— Lencse 36.— Bab 16.— Köleskása 24.— Burgonya 6.80 100 kiló lángliszt 29.20. Zsemlyeliszt 28.80. Fehér kenyér liszt 28.—. Barna kenyér liszt 25.60. Széna fuvarral 6.—. Szózt szalonna 1.52.—. 6 kiló zsup-szalma 20. 150 dkr. alom-szalma —. 12. 1 köbméter bükkfa 6.40. Tölgyfa 6.—. Cserfa 6.60. 1 kiló marhahus I. oszt. 1.12. Marhahus II. o. 1.04. Marhahus III. o. —. 96. 1 liter ó-bor 1.—. 1 liter új-bor —. 80. Pálinka —. 72. Szilvapálinka 1.60. Szesz 2.—. 1 méterm. kőszó 25.50. 1 mm. nyers faggyu 48.—. 1 mm. olvasztott faggyu 68.—. 1 mm. szappan 48.—. 1 mm. birka gyapju —.—. 1 mm. magyar gyapju —.—. 1 htr ó-bor 64.—. 1 htr új-bor 40.—. 1 mm. mész 1.80. 1 mm. kemény faszén 3.20. 1 mm. puha faszén 3.—. 1 mm. kendermag 22.—. 1 mm. köles —.—. 1 mm. repce —.—. 1 mm. dió 60.—. 1 mm. mogyoró —.—. 1 mm. aszalt szilva 50.—. 1 kgr. savanyu káposzta —. 24. 1 kgr. szalonna 1.52. 1 kgr. sertés-hus 1.28. 1 kgr. juh-hus —. 92.

* E rovat alatt közölttekért nem vállal felelősséget A Szerk.

1 kgr. vereshagyma —.16. 1 kgr. foghagyma —.52. 1 kgr. bors 2.40. 1 kgr. paprika 4.60
1 kgr. barna kenyér —.22. 1 ltr. kőolaj 44

Fergalmi kimutatás 1904. aug. 1.
2-án Tiszta buza körülbelül 650 hltr. Két-szeres buza 130 hltr. Rozs 300 Arpa 140 hltr. Zab. 360 hltr. Tengeri 600 Burgonya 50 hltr.

Lóbas jóságok: Hizott sertés mintegy 120 drb. Félhizott 140 drb. 2 évestől feljebb 130 drb. 1 évestől 2 évesig mintegy 150 drb. Süldő 170 drb. Malac 179 drb. Hizott marha 240 drb. Jármos ökör 3160 drb. Fejős tehén 1000 drb. Borjú 1200 drb. Bivaly 74 drb. Juh és kecske 355 drb. Ló 3878 drb.

Határidők.

Budapest, aug. 4.	
Buza június	7.88
Buza október	7.36
Tengeri	6.26
Rozs okt.	6.
Zab apr.	5.90
Káposzta, ropcra, aug.	11.900

Értéktőzsde.

Budapest, aug. 4.	
Osztrák hitel	685.50
Magyar hitel	749.50
Alluvás	694.
Rimamurányi	488.
Magyar jelzálog	585.25
Balgótarjáni	—
Wagon-kölcsön	—

Hivatalos árfolyamok.

Budapesti áru- és értéktőzsde 1904. aug. 4-án.

Magyar aranyjárdék 4/100	118.75
Magyar koronajárdék	97.15
Magyar vasúti kölcsön aranyban 4/100	89
Magyar vasúti kölcsön ezüstben 2 1/2/100	—
Magyar keleti vasúti államkötvény 1876-ból	—
Magyar földterhermentési kötvény 4/100	97.75
Italmérségi jog megváltási kötvény	98.50
Horváth szlavin földterhermentési kötvényt	2.06
Magyar nyerevény-sorsjegyek-kölcsön	1.61
Tiszasabályozás és szegedi sorsjegyek-kölcsön	98.75
Osztrák járadék papírban	99.75
Osztrák járadék papírban	118.50
Osztrák járadék aranyban	99
Osztrák korona járadék	1.58
Osztrák államsorsjegyek	16.05
Osztrák magyarban részvény	751.50
Magyar hitelbankrészvény	637.25
Osztrák hitelintézet részvény	631.75
Párisi vista	19
29 frankos arany (Napoleon'dor)	117.17
Németbirodalmi márka	289.80
Londoni vista	95
30 márkás arany	28.44

A szerkesztésért felelős:

Dr. VUCSKICS GYULA.

3435—1904 tk.

Árveresi hirdetményi kivonat.

A székhelyi kir. járásbíró mint tkvi hatóság közhírré teszi, hogy a nagyváradai lat. szert. táptalan végrehajthatónak Oláh András és neje Balogh Mária végrehajtást szenvedők elleni 1300 kor. tőkekövetelés és járuléka iránti végrehajtási ügyében a nagyváradai kir. törvényszék a székhelyi kir. Járásbíró területén levő N.-Léta községben fekvő a nagylétei 2994 sz. tjkvben felvéve volt a a betétszerkesztés folytán az 59 sz. betétben A I. 1. 2. sor. 669. 670 hrszámot nyert jóságteszre 970 korona, anagy-létei 1437 sz. tjkvben felvéve volt a a betétszerkesztése folytán az 59 sz. betétben A II. 1 3 sorszám 7241, 7242, 7243 hsz. alatti jóságteszre az árverést 500 korona ezennel megá-lapított kikiáltási áron elrendelte, és hogy a fennebb megjelölt ingatlanok az 1904 évi Au-gusztus hó 30-ik napján d. e. 10 óraker Nagy-léta községében tartandó nyilvános ár-ve-resen megá-lapított kikiáltási áron alul is elad-tni fognak.

Árverezni szándékozók tartoznak az ingatlanok becsárának 10 százalékát vagyis 97 kor. és 50 koronát készpénzben, vagy az 1881 évi LX.

t.-cz. 42 §-ában jelzett árfolyammal számított és az 1881. évi november hó 1-én 3333 szám alatt kelt igazságügyminiszteri rendelet 8 §-ába kijelölt óvadékképes értékpapírban 'a kiadott kezéhez letenni, avagy 1881 évi LX. t.-czikk 170. §-a értelmében a bánatpénznek a bíróságnál előleges elhelyezéséről kiállított szabály-szerű elősmervényt: átszolgáltatni.
Székhelyhid 1904 Május 31.

Olasz József.
kir. albiró.

Vidéki szülők figyelmébe!

A nagyváradai középiskolai tanintézetek igazgatóságainak ellenőrzése alatt álló

Deák Otthon

(Internatus)

Nagyváradon

a főgymnáziumot, főreált, felső kereskedelmi iskolát és polgári iskolát látogató növendékek számára.

A kor igényeinek megfelelő modern berendezés, egészséges ellátás, a családi otthont minden tekintetben pótló czéltudatos bánásmód, gondos nevelés, szakszerű tanulmányi felügyelet. Mérsékelt díjazás.

Felvétel a nevelés alapossága és sikere érdekében csak korlátozott számban.

Részletes prospektusokat kívánatra készséggel küld

FÜRST S.,

okl. pedagógus, intézette tulajdonos.

Minden iránybani felviságosítással készséggel szolgál: Nagyváradon

Sebő Imre, könyvkereskedő.

825. Telefonszám: 276.

Fehér Jenő

uri és női cipész

Nagyvárad, Fő-utcán lévő Rimanóczy-házban (Fábrý-testvérek üzlete mellett).

Van szerencsém a n. é. közönség és a főt. papságnak szives tudomására hozni, hogy egy, a mai kor igényeinek megfelelő

czipész-üzletet

nyitottam. Mint ajánló körülményt, bátor-kodom felemlíteni, hogy a nagyváradai szakirá-cyú ipariskola czipőszabászati rajzolódója, illetve szaktanítója vagyok továbbá a szak-mánál eltöltött sok éven keresztül a külföl-dön, valamint hazánk nagyobb városaiban mint főszabász, munkavezető s hasonló mi-nőségben a nagyváradai czipőgyárban is hat évig sikerrel működvén magas színvonalon álló szakképzettségem folytán képes vagyok a legkényesebb igényeket is kielégíteni s minden vállalatot a legnagyobb szakértelem-mel és műizléssel végzek.

Versenyárak

A főtisztelendő papság és a n. é. kö-zönség támogatását kérve, vagyok tisztelettel

Fehér Jenő,

czipész mester.

Egy-két középiskolát végzett

fiu

tanulónak

felvétetik a

Szt. László nyomdában.

A Polgári Takarékpénztár Részvénytársaság Nagyváradon.

Részvénytőkéje teljesen befizetett félmillió kor.

Betéteket elfogad előnyös feltételek mellett könyvecskékre vagy folyószámlára.

Leszámitol magán- és üzleti-váltókat a legmérsékeltőbb kamatláb alkalmazása mellett.

Előleget nyújt értékpapírokra zálogkölcsön vagy folyó számla alakjában.

Vesz és elad tőzsdén jegyzett értékpapírokat és bevált értékpapír szelvényeket és sorsolt értékeket.

Kézi zálogosztályában (Kossuth Lajos-utca 4 sz. földszint) pénz előleget nyújt arany és ezüst tárgyakra valamint mindennemű ingóságokra a törvény által megszabott kamattal

Rövid vagy hosszabb lejáratu közönséges vagy törlesztéses jelzálog

kölcsönöket nyújt

ház és földbirtokokra

esetleg drága kamatozásu kölcsönöket konvertál 500 koronától kezdve

10—50 évi visszafizetésre a legolcsóbb kamattal és tőketörlesztési hányaddal

881

mellett, gyors lebonyolítással.

A
„Központi Takarékpénztár” rész-
vénytársaság

Nagyvárad, Olaszi

Szabadsz. és Szilágyi-Dezső-utca sarkán Adorján Emil ház

Törlesztéses

jelzálogkölcsonöket nyujt

10, 15, 20, 25, 30, 35, 40 és 50 évi
visszafizetésre.

A kölcsönöket a legolcsóbb kamatláb mellett folyósítjuk és a legrövidebb idő alatt bonyolítjuk le.

A törlesztéses kölcsönöket záloglevél alapján nyujtjuk, azonban a zálogleveleket teljes névértékben számoljuk el, azaz a kölcsön teljes összegben fizettetik ki.

Drága kamatozású kölcsönök helyett olcsóbb kamatozású kölcsönöket belyeg és illeték mentesen nyujtunk.

Kölcsönöknél hiteles telekkönyvi kivonat, hiteles telekkönyvi birtokiv, esetleg községi becsü bizonyítvány beküldése elegendő.

A „Központi Takarékpénztár”
részvénytársaság.

9327/1904. sz.

Pályázati hirdetmény.

A bihardiószezi m. kir. vinczellér-iskolánál Nagyvárad város közönsége által alapított ösztöndíjas helyek közül az 1904/5—1905/6. tanévre egy hely üresedésbe jött.

Felhivom ennél fogva mindazokat, akik ezen alapítványi helyet elnyerni óhajtják, miszerint

1. a 16-ik életév betöltését igazoló keresztlevéllel;
2. legalább az elemi iskola 4 osztályának jó sikerrel történt bevezését igazoló iskolai bizonyítvánnyal;
3. ép, erős, egészséges, a gyakorlati munkához alkalmas testalkatot és a himlő védőtást tanúsító orvosi bizonyítvánnyal;
4. erkölcsi bizonyítvánnyal;
5. a tanuló, illetve pályázó szüleinek vagy gyámjának beleegyezése s aziránti kötelező nyilatkozatával, hogy a tanuló az intézetet évközben nem hagyja el, s végül

6. szegénységi bizonyítvánnyal felszerelt pályázati kérvényüket *f. évi augusztus hó 15-ig* hozzám annyival is inkább adják be, mivel a későbbben érkező pályázati kérvények figyelembe vételét nem fognak.

Megjegyzem, hogy a tanuló, illetve pályázó fehér és egyéb ruházattal a belépés előtt magát ellátni köteles.

Ezen ingyenes hely betöltésénél a nagyváradai illetőségűek, a magasabb előképzettségűek, pl. katona kötelezettségüknek eleget tett altisztek, különösen a szőlőművesek, kertészek vagy kádárok fiai előnyben részesülnek.

A közelebbi felvételi feltételek a polgármesteri hivatalnál a hivatalos órák alatt megtekinthetők.

Nagyvárad, 1904. július hó 23-án.

Bordé Ferencz,
polgármester helyettes.

Hirdetmény.

„Nagyváradai Hitelbank Részvénytársaság”

(Kossuth Lajos-utca 10. sz.)

elfogad betéteket könyvecskékre és folyó számlára:

6 hóig elhelyezett **5%-OS** kamatot összeg után fizet.

Előnyös feltételek mellett leszámított váltókat.

Jelzálogokra kölcsönöket nyujt.

Értékpapírok, ékszerek és terményekre előleget ad.

Nagyvárad, 1904. május hó.

AZ igazgatóság.

897

Magyar műbutorgyár

részvénytársaság.

Ezelőtt REISZ és PORJESZ.

Május elsejétől fogva

Szent László-tér, a holdas templom mellett.

Saját készítésű elegáns asztalos és kárpitos

BUTOROK

modern stylben, gazdag választékban, yár rban.

Szolid, szabott árak!

Előre haladt idény miatt

az összes nyári szép válogatott rőfös és női divat-árakat
nagyon olcsón elárusítjuk.

Maradékok:

500 méter maradék voil finom . . 19 kr. | 500 méter maradék áttört batiszt 13 kr.
500 méter maradék francia batiszt 21 kr. | 500 méter maradék atlasz szaten 22 kr.
500 méter maradék ruha vászon 25 kr. | 5000 méter maradék hazai delin 28 kr.
5000 méter maradék francia delin 37 kr.

Csipke maradékok 1 kr.-tól feljebb.

Kovács L. és Társánál

Nagyvárad, Zöldfa-utca elején.

U árú házunk Zöldfa-utca elején.

U árú házunk Zöldfa-utca elején.